

Pagar deutes, posar nous impostos. La riquesa dels insolvents poderosos.

per Ramon Miró.

0. ENTRADA.

El dia cinc de desembre de l'any 1994, ara ja en fa un any llarg, el pare Robert Saladrigues va passar-nos les fotocòpies dels documents que avui transcrivim i comentem; amb una mica de tardança, complim l'amable encàrrec de parlar-ne.

Es tracta de dos plecs solts conservats a l'Arxiu Capitular de Lleida, caixó núm. 132, paquet núm. 2, segons les dades d'identificació que consten a la còpia.¹ El primer plec, de tamany foli, consta de vuit folis; conté la còpia dels capítols de la concòrdia (són les clàusules del contracte entre el baró i les universitats de la baronia de Bellpuig, d'una part, i els creditors, de l'altra, en què uns i altres accepten convertir els diversos censals en la imposició anual de l'onzè a tot l'àmbit de la baronia). Al final, després dels capítols, consta que és una còpia del memorial d'avinença; còpia autenticada pel notari Simó de Torres, lleidatà, de manera fidel a l'original, segons en dóna fe amb la seva signatura.²

El segon plec, del mateix tamany que l'anterior, consta de sis folis; conté el llistat de creditors, agrupats per poblacions, amb la precisió del que munta el fruit i el que munta la propietat del censal degut. Al foli u recto, al marge superior de la dreta, presenta l'encapçalament "Cardona"; i al mateix nivell, a l'esquerra, la datació: "MCCCCLvii és signada" que permet relacionar el llistat de creditors amb el primer plec, el qual ja hem dit que conté la còpia dels capítols de l'onzenació fets aquell mateix any.³

1.- Havent contrastat alguns dubtes amb l'original, cal precisar que ara es troben al mateix caixó, però al paquet núm. 7. Agraïm a mossèn Francisco Castillon la localització del document i l'ajut donat.

2.- Lladonosa només cita un Simó de Torres a la primera meitat del segle XIV, però en cita una colla més de la nissaga "de Torres" durant el XIV i el XV a Lleida (vegeu els índexs onomàstics a Josep LLADONOSAI PUJOL, *Història de Lleida*, volums I i II (Impremta Camps Calmet, Tàrraga, 1972).

3.- La precisió "és signada" fa referència a l'existència de les signatures dels implicats en l'onzenació en el document base, del qual aquests en són còpia.

Quant al fet que aquests plecs es trobin a l'arxiu capitular, no té res d'estrany si considerem que la Seu de Lleida era, globalment, la institució que tenia el conjunt de censals més gran respecte a la resta de censals presents al memorial.

El contingut dels dos documents permet múltiples anàlisis, que aquí tan sols encetarem; aquesta raó justifica plenament que amb els presents comentaris en donem també la transcripció dels textos.

Aquesta conversió dels censals en onzè no és una dada nova de la història de Bellpuig i la baronia; mossèn Antoni Bach, en base al llibre de Ramon Llobet, *Genealogia de la antiga casa de Cardona*,⁴ parla ja de l'acceptació d'aquest acord per part dels consells municipals de les poblacions de la baronia de Bellpuig. El tretze de juliol de 1457 haurien fet les capitulacions amb Ramon Folch II de Cardona per abonar l'onzè anual de les collites dels cereals als creditors.⁵

1. ELS PACTES DE L'ONZÈ I LA PRODUCCIÓ AGRÍCOLA.

La consulta dels capítols del document d'onzenació permet veure que l'abast d'aquest onzè era força més ampli que no pas les collites del cereal, encara que probablement les quantitats més importants vindrien per aquest concepte.

L'onzè ve a complementar l'impost senyorial; així, doncs, a totes les collites de fruits es faria dotze parts, deu pels conreadors, l'onzena per pagar fruits i anar lluint els censals i la dotzena pel senyor (així queda especificat al final del memorial: "Som concorts tots los crehedós e los de la baronia que de tots los splets han ha romanre deu parts als que els conreen i l'onzena a nosaltres, crehedós, e la dotzena al senyor per delme").

A l'inici del memorial ve la justificació d'aquesta mesura: insolvents i amb càrregues de censals que no poden solucionar, baró i consells recorren a aquest sistema com a única solució (la imposició d'un onzè "a tant temps com serà necessari pagar complidament axí les pensions degudes com les que de ací avant cauran").

L'ampli abast de l'onzenació permet veure tot l'àmbit productiu de l'economia agrària d'aquestes terres a la baixa edat mitjana. L'onzè s'aplicarà a tot allò que conrearan, colliran, nodriran o naixerà.

Conrear i collir fa referència al món vegetal: productes conreats i també productes simplement recollits (és a dir, sense un conreu específic). En canvi, nodrir i néixer fan referència al món animal.

Quant al món vegetal hi ha la trilogia clàssica de la Mediterrània (cereals/olives/raïm), però també hi ha una colla d'altres productes de conreu menor, fins i tot alguns típics dels horts i alguns altres de simple recol·lecció.

4.- Conservat a l'Arxiu Històric Comarcal de Cervera

5.- Mossèn Antoni BACH I RIU, *Bellpuig i la seva antiga baronia al Pla d'Urgell* (Fundació Salvador Vives Casajuana, Barcelona, 1972), pàg. 78.

Els cereals són al·ludits en la forma genèrica "blats grossos e menuts", però acte seguit són precisats: forment (el blat pròpiament dit), ordi, civada,⁶ sègol, mestall i espelta. L'onzè serà recollit a la pròpia era, i també es farà l'onzè dels "colls, balegs e grapissos", la qual precisió fa pensar que per aquesta via hi hauria una forma tradicional d'amagar gra de la collita per part del conreador.

La verema ("venema") no es recull en fruit, sinó directament en diners en el moment de passar el portal de la població, a raó de tres diners per càrrega, havent-ne descomptat ja el delme (és a dir, en aquest cas la dotzena part, que corresponia al senyor).

La collita d'olives era destinada majoritàriament a la producció d'oli; no és especificada, però, en aquest cas la manera de cobrar l'onzè.

Els altres productes que també queden sotmesos a l'onzè són: safrà, lli, cànem, faves, cebes, alls, dacsà, mill i panissos.⁷

Només per al safrà s'especifica que l'onzè serà pres en bri acolorat i sec, encara que si l'onzener o els creditors ho demanen, podrà ser pres en flor (és a dir, al moment de recollir-lo).

Quant al món animal, podem fer la diferenciació entre animals de consum i animals de treball.

Dels primers, consta l'onzenació sobre els polls i sobre els porcells; cada casa que tingui gallines haurà de donar un poll anual o vuit diners, com a preu equivalent; i les cases que tinguin truges, per cada truja que parirà, un porcell o porcella per any. El porcell, al temps de donar-lo, haurà de tenir entre un mes i cinc setmanes.

Els animals de treball són referenciats en la forma genèrica "pollins", i acte seguit es distingeix els diferents tipus i preus respectius a pagar com a onzenació: somerí (quatre diners), mulatí, boví (vuit diners) i cavallí (dotze diners, és a dir, un sou). La diferent valoració avalua la respectiva força de treball: el pollí somerí és el més dèbil i el pollí cavallí és el més eficaç; els altres dos, en canvi, són igualats en valoració tot i que, vist des de la perspectiva de la nostra època, el pollí mulatí era més productiu que el pollí boví.

Sobta l'absència de referència al tipus de bestiar oví, potser pel seu caràcter de ramats transhumants. Aquesta característica podia ser una causa que els alliberés de dret senyorial i, per tant, d'onzenació.

Queden exceptuats d'onzenar els "domenges de senyor", les terres de l'església i les terres dels carlans, sempre en el cas que siguin conreades directament per "lo senyor, cavallés, gentils hòmens, e frares e capellans". És clar que aquí cal entendre directament no en el sentit de materialment, és a dir, amb llurs propis braços, sinó en el sentit que són les terres d'explotació directa, no cedides ni delegades en altri.

6.- La primera vegada que s'hi fa referència apareix en el castellanisme "avena", però la segona vegada apareix ja en la forma catalana.

7.- No és el panís actual (equivalent al castellà "maíz"), sinó el fruit de la gramínia de l'espècie *Setaria italica* (equivalent al castellà "panizo").

Els capítols tenen bona cura de no deixar cap punt per aclarir en el que respecta a la manera d'onzenar la producció bàsica, i tampoc en la manera de fixar-ne la continuïtat. Cada cinc anys hi haurà l'obligació de renovar les signatures als presents capítols, amb la consegüent renovació de l'element productiu humà.

Només en el cas que algun fadrí vagi a conrear terres franques o de fora de la baronia, amb bèsties, pa i vi de l'amo, llavors aquell conreu no haurà de pagar l'onzè. I en el cas de forasters, només podran ser exceptuats d'onzenar si vénen a conrear terres franques (és a dir, que ja no en pagaven), i en aquest cas la franquesa tan sols els durarà nou anys; a partir del desè any hauran de pagar-ne també l'onzè.

Hem de constatar que, a banda de les capes privilegiades (noblesa i clergat), hi ha un altre grup que també resulta afavorit: els artesans i els comerciants. És clar que en poblacions d'un nivell reduït de focs o cases i en un règim de vida d'economia agrària aquests grups eren minoritaris; però tot i així és curiós que el tipus d'impost que es carreguen sigui així de selectiu. És que l'àmbit de treball d'aquests ja sortia fora dels drets jurisdiccional, en el sentit impositiu, del senyor? O el tracte privilegiat responia a una política d'atracció d'aquests oficis, perquè no marxessin a poblacions amb més demografia i amb més vida comercial?

Si tenien terres o animals, però, pagaven l'onzè d'aquests igual que els pagesos pròpiament dits.

Els capítols apretaven però no ofegaven; així d'un costat es preveia la reducció gradual de les propietats dels censals perquè l'onzè s'acabés quan tots els censals ja estiguessin lluits.⁸ I de l'altre, es fixava uns ajuts mínims de gra per llavor, quan els anys haguessin estat dolents i els conreadors no tinguessin gra per sembrar; en aquest cas la imposició posterior a l'hora de recuperar aquest gra deixat, en temps de la collita, seria mínima.

2. ELS CENSALS.

Els censals són la forma més habitual de préstec de diners, durant l'edat mitjana i l'edat moderna, a l'àmbit d'una economia agrària. El segon document que avui comentem diferencia bé entre la "propietat" i el "fruit".

La "propietat" era la quantitat deixada pel censalista, i el "fruit" era la quantitat que el debitor havia de pagar anualment com a interessos; el pagament es feia sempre en una data fixa de l'any, normalment en relació a una festivitat religiosa. Nostra Senyora d'Agost (el quinze d'agost) era una d'aquestes dates habituals de pagament, puix que ja hi havia hagut la collita dels cereals d'estiu.

"Lluir" un censal era retornar-ne la propietat; de vegades el lluïment podia fer-se de cop, però d'altres vegades es feia gradualment, amb la davallada gradual corresponent del fruit anual a pagar.

La proporció entre la propietat i el fruit variava segons l'època i la necessitat dels tractes, però en aquesta qüestió fins i tot l'Església hi tenia quelcom a dir, per evitar els tractes usurers.

8.- Al mateix temps es preveia que s'hi pogués afegir nous censals si calia manllevar més diners en anys posteriors.

En un sermó predicat "In vigilia Ascensionis domini Iesu Christi", a la Quaresma valenciana de l'any 1413, fra Vicent Ferrer assenyalava les característiques d'un censal que podia ser tolerat per l'Església:

"Mas si voleu censals, yo.us diré com ne poreu haver: que.y haja 4e condicions: la primera, dreta entenció; la 2a, bona consuetud; la 3a, lo preu suportable; la 4a, no per multiplicar. Que sie vera compra, no préstech, que.l venedor haja el cor de vendre, no de manlevar, e lo comprador de comprar, no de prestar. La 2a, consuetud de la terra. La 3a, lo preu suportable; que en .xx. anys no munto més la renda que.l preu. Aquest consell yo he donat en Barcelona e.n Leyda: a .xii. diners per liura, o d'aquí avall. La .IIIa., que no.s face per multiplicar la riquesa, mas solament per sustentació de la casa."⁹

Pel mateix text veiem com idèntic consell fou donat per ell pocs anys abans a Barcelona i a Lleida. És probable que la predicació del frare dominicà a Barcelona i a Lleida fos la de l'any 1409, ja coneguda.

L'any 1432, a les Corts de Barcelona, celebrades al temps d'Alfons el Magnànim, regularitzaren per llei la proporció entre propietat i fruit o pensió. El més habitual fou entre el 5 % i el 7,5 %.

La pràctica de comprometre part de la collita anual per pagar els creditors continuarà essent força utilitzada arreu on dominava una economia agrària. Josep M. Planes en dóna una mostra del segle XVII (Puigverd, concòrdia del juny de 1631).¹⁰ Complementària d'aquesta pràctica seria també la pràctica de "vendre per pagar" analitzada per Enric Tello a l'àmbit de l'Urgell i la Segarra durant l'edat moderna.¹¹ Podríem dir que la primera era una manera de fer front a censals que afectaven la comunitat, mentre que la segona devia ser la forma més habitual de fer front als censals de tipus individual, és a dir, prestats de particular a particular.

Al segon document, on hi ha la relació de censals ordenats per les poblacions dels censalistes, consta també a cada censal la relació entre la propietat i el fruit. La relació més freqüent era la de quaranta mil, que sembla que hem d'entendre a cada quaranta mil deixats, donar-ne mil anuals de fruit (un sou de fruit anual per cada quaranta sous de propietat, és a dir, per cada dues lliures deixades). El percentatge anual era —si la interpretació és correcta— del 2,5 %, força baix i moderat.

Hi ha també un censal de trenta mil (percentatge anual del 3,3 %) —que en realitat és de vint mil—,¹² dos de vint mil (percentatge anual del 5 %) i cinc de divuit mil (percentatge anual del 5,5 %).

9.- Sant Vicent FERRER, *Sermons*, vol. I (Ed. Barcino, Els Nostres Clàssics, B, núm. 3. Barcelona, 1932), pàgs. 24-25.

10.- Josep Maria PLANES I CLOSA, *La duresa del censal: Puigverd, segles XVII-XVIII* (Separata de *Nova Tàrraga*, 1994 —publicat originàriament a la revista *Nova Tàrraga*, núms. 2192-2207 entre febrer i juny de 1987—).

11.- Enric TELLO I ARAGAY, "Vendre per pagar. La comercialització forçada a l'Urgell i a la Segarra al final del segle XVIII" *aRecerques*, núm. 23 (Barcelona, 1990), pàgs. 141-160. Es tracta de la venda d'una major quantitat de gra que l'excedent real, al temps de la collita, perquè el conreador té necessitat de diners per poder pagar els crèdits dels censals en què es troba endeutat. La pràctica és analitzada com una participació passiva i forçada a la dinàmica de mercat (comercialització forçada o intercanvi involuntari).

12.- La raó de trenta mil donada al marge sembla equivocada, perquè la relació que després s'estableix entre propietat i fruit correspon a vint mil. Com a tal l'hem comptabilitzat després.

Fins i tot en els casos de percentatge més alt, veiem que es troba dins els límits civils tolerats; els dos de vint ratllarien el límit fixat per fra Vicent Ferrer, i els cinc de divuit el sobrepassarien. Potser el fet que el receptor principal fos un noble influïa en el manteniment d'aquestes proporcions baixes, també.

3. ELS CENSALISTES.

El total de censalistes que figuren al document són setanta-sis, ordenats per poblacions. La primera població en nombre de censalistes és Lleida, amb diferència respecte a les altres (són trenta-quatre censalistes). Segueixen Tàrrrega (amb vuit), Cervera i Bellpuig (amb set), Falset (amb cinc) i Barcelona (amb tres/quatre). L'Albi (amb dos) i, finalment, les Belianes, Cardona, Golmés, Guissona, Montblanc, Savallà, la Selva, Vilafranca del Penedès i Vilanova de la Barca (amb un, respectivament).

Si posem ordenades les poblacions per les propietats dels censals, amb la indicació del nombre de censalistes i amb la indicació posterior de la quantitat que munta el fruit (tot en sous i diners perquè sigui més fàcil la comparança de proporcions), el resultat és el quadre següent:

ord.	població	censals	propietat, sous	p., diners	fruit, sous	f., diners	ord. f.
1	Lleida	34	187820	4	4674	8	1
2	Tàrrrega	8	39633	4	990	1	4
3	Cervera	7	36770		918	10	5
4	Barcelona	4	36600		1190		2
5	Vilafranca del Penedès	1	27226	8	680	8	7
6	Bellpuig	7	23685	8	592	1	8
7	Montblanc	1	22000		1100		3
8	Falset	5	14746		804	8	6
9o	La Selva	1	12000		300		10o
o10	Cardona	1	12000		300		o11
11	L'Albi	2	7460		186		12
12	Savallà	1	7000		350		9
13	Les Belianes	1	4346		108		13
14	Vilanova de la Barca	1	3120		78		14
15	Guissona	1	2400		60		15
16	Golmés	1	720		18		16

Degut a les diferents proporcions entre propietat i fruits que hi ha, l'ordenació de les poblacions pels fruits hauria donat un ordre una mica diferent, com hem precisat a l'última columna del quadre. Així, Barcelona, que és la quarta població en quantitat deixada, és la segona població en quantitat a percebre anualment; Montblanc, setena en la quantitat deixada, és la tercera en quantitat a percebre; Falset, vuitena en quantitat deixada, és la sisena en quantitat a percebre; i Savallà, dotzena en quantitat deixada, és la novena en quantitat a percebre.

No sembla que la simple distància expliqui l'augment de l'interès, encara que sigui un factor a considerar; fora del cas de Barcelona, Savallà del Comtat, Montblanc i Falset sí que marquen una zona relativament homogènia, lluny del camí reial de Lleida a Barcelona.¹³ Tot i així, l'Albi i la Selva del Camp també són d'aquesta zona i, en canvi, l'interès és baix.

Els censals d'alt interès són censals carregats en temps de penúria i, per tant, amb l'oferta de major interès per poder aconseguir els préstecs ?

Considerem qui deixa diners i potser tindrem un element més per clarificar la situació. Establim els cinc grups següents: clergat secular (comprèn sobretot els capellans, però també hi incloem les deixes pertanyents a beneficis, marmessories, almoines i altres fundacions de tipus religiós), clergat regular (els convents), confraries (i marmessories, etc., que en depenguin), nobles i ciutadans, i altres.

GRUP	PROPIETAT	FRUIT	INTERES
Clergat secular	194771 s. 8 d.	4488 s. 7 d.	2,5 %
Clergat regular	39160 s. 4 d.	977 s. 8 d.	2,5 %
Confraries	21041 s. 8 d.	525 s. 7 d.	2,5 %
Nobles i ciutadans	70466 s. 8 d.	1751 s. 8 d.	2,5 %
	40000 s.	2000 s.	5 %
Altres	50268 s. 8 d.	1205 s.	2,5 %
	14740 s.	804 s. 8 d.	5,5 %

Clergat secular, clergat regular i confraries (tant les culturals com les d'ofici) han deixat tots ells els censals a baix interès; no hi ha afany de lucre, doncs, sinó manteniment de valor dels diners tot acceptant el risc de perdre'ls.

Al grup de nobles i ciutadans sí que hi ha diferència entre uns que deixen al 2,5 % i uns altres que deixen al 5 %. Els qui deixen al 5 % són l'honorable mossèn Joan de Boixadors (de Savallà), l'honorable en Joan de Vilafranca (de Montblanc) i mossèn Galceran de Sentmenat (de Barcelona); aquests dos últims per cessió a ells d'un censal més elevat de Francesc de Caldés.

Tots els creditors censalistes de Falset han deixat els diners al 5,5 %; són Miquel Roger, Joan Ferrer Busquets, Francesc Gavalrà, Berenguer Llentes i el discret Guillem Ferrer, notari. Només d'aquest últim sabem que era notari. Els altres, en no tenir tractament, podrien ser artesans, comerciants o pagesos.¹⁴

Només en una de les cessions de censals expressades al document apareix un jueu com a creditor censalista; es tracta de Jaffuda Jucef de Besses, jueu de

13.- A Barcelona, només un dels censals deixats es fa a vint mil (al 5 %); els altres són a l'habitual quaranta mil (2,5 %).

14.- Antoni Bach ja assenyala un altre creditor anterior de Falset que havia deixat diners a Ramon Folch II, Roger de Borgonya (BACH, *Bellpuig...*, pàg. 77).

Bellpuig, que fa seu el censal de Pere de l'Aguda, de Vilanova de la Barca. Es tracta d'un censal de cinc-centes seixanta-sis lliures de propietat, a baix interès (el 2,5 %).

Tan sols en alguns nobles i en un grup de creditors de Falset (un notari i altres quatre d'ofici no precisat) trobem una inclinació a guanyar diners a través del censal. Inclinació una mica més moderada en els nobles, i més acusada en aquest altre nivell més baix.

PRIMER PLEC

Concòrdia.

+Jesús+

En nom de nostre Senyor Déus Jesuchrist e de la gloriosa Verge Maria, mare sua sia, amén.

Com lo molt noble e magníffich senyor, lo senyor don Ramon de Cardona, senyor de les universitats de Bellpuig de Anglesola, Sent Martí de Maldà, Vilanova de Bellpuig, Gulmès e Castellnou de Sehana, e de tota la baronia de aquells, don Hugo de Cardona, fill seu, per ells e per los seus hereus e successors en la dita baronia e les universitats e singulars de la dita baronia, sien tenguts e obligats a molts e diversos crehedors per rahó de censals, fruyts e propietats de aquells, ab moltes e diverses penes, salaris e obligacions, a solució dels quals scusar no.s poden, e si aquells no paguen haurien moltes e diverses messions e damnatges, axí com ya tots dies e molt sovint han. Hon com los dits senyors, universitats e singulars de la dita baronia no hajan ni haver pusquen diners ni altres facultats ab les quals pusquen satisfer los dits crehedors. E per ço, volents e desijants pagar aquells e exir de obligacions e obviar a despeses, missions e càrrechs, e no hajan trobada ni tròpien millor forma e manera ab què los dits senyors, baronia e singulars de aquella se pusquen sostenir, descarregar e pagar los dits crehedors que ab imposició de un onzè a tant temps com serà necessari pagar complidament axí les pensions degudes com les que de ací avant cauran. Com encara per fer degut quitament de tots los censals als quals los dits senyors, universitats e singulars de la dita baronia són tenguts e obligats, ço és, de tots blats grossos e menuts, venema, oli, çafrà, li, cànem, faves, cebes, aylls, dachça, mill, panissos, polls, pollins, porcells e de tots altres drets dels quals se pague delme, qu.es conrearan, colliran e nodriran o naxeran axí dins los dits límits e térmens de la dita baronia, com encara en qualsevol altra part que conrearan o conrear faran o facen per qualsevol persones, axí ecclesiàstiques com secculars, dins la senyoria del senyor Rey d'Aragó. Exceptats los domenges de senyor, les terres que són pròpies de la sglésia e les terres dels carlans,¹ les quals ya han acostumat de si matexes haver franquesa de no pagar onzè ne delme, levat emperò primer delme. És entès, emperò, que si les dites 1r// terres se conrearan per persones o en nom de persones no privilegiades, paguen e sien tenguts pagar lo dit onzè com solament ne excepten si seran conreades per lo senyor, cavallés, gentils hòmens, e frares e capellans en les terres de la sglésia pròpies.

1.- Carlà: castlà, castellà, governador d'un castell feudal (DCVB)

(Al marge:) .i.

E primerament les dites universitats e los singulars de aquelles qui ara són e per temps seran prometen e convenen als dits crehedors e a llurs successors sots virtut de sagrament e homenatge los hòmens, e les dones sots virtut de sagrament, que bé e leyalment donaran e pagaran als dits crehedors o a llurs procuradors e o collidors o factors, o a qui ells hi assignaran a collir lo dit onzè o onzena part de tots los fruyts dessús specificats que conrearan e colliran, o conrear o collir faran en qualsevol part on se vulla, axí dins la baronia com fora aquella, segons dessús dit és; e de tots colls,² balegs³ e grapissos⁴ dels blats, axí de forment, ordi, avena, ségual, mestall,⁵ com spelta⁶ e altres splets⁷ que paguen delme. E si aquells colls, balegs e grapissos no volien fer bells, que aquells los dits procuradors, collidors o factors puxen stimar a llur bona stimació e arbitració ab lo delmer ensemps mijansant sagrament, e que lo delmer haja e sia tengut demanar lo collidor del dit onzè com hirà a delmar. A la qual stima o arbitració fahedora per los dits delmer e onzener dels dits colls, balegs e grapissos hajan a star aquells de qui seran los blats splets. E ço que tocarà al onzè puixen pendre del munt bell com lo senyor o carlà, o lur batle, delmarà o pendrà son dret; e que de la hera o tros on serà lo dit blat o splet, no.l levaran o levar faran fins lo dit onzè hajan plenerament e complida pagat e donat; e de açò, ultra la pena de la violació del dit sagrament e homenatge, se inposen graciosament pena de deu lliures 1v// per quiscuna vegada que lo contrari serà fet, la terça part de la dita pena al dit senyor e les dues parts als dits crehedors. És entès, emperò, delme levat segons dessús dit és. E que los procuradors o collidors del dit onzè hajan a fer sagrament que bé e leyalment donaran son dret a quiscú de les extimes que faran. És convengut, emperò, que lla dita pena no puixa ésser executada ni exhigida en tot ni en part sinó ab voluntat del procurador dels dits crehedors o dels collidors del dit onzè. E là hon los dits procurador e collidors del dit onzè volguessen onzenar en guarba en la era o en lo troç on lo blat serà, que ho puixen fer e variar de un any en altre segons los plaurà als dits crehedors o lur procurador o collidors. E que lo onzè de les olives se pague e se haje a pagar axí com lo delme se pague, sots les dites penes.

(Al marge:) .ii. Strangés.

Item és convengut entre les dites parts que totes persones strangeres de qualsevol ley, stament o condició sien, que vendran a conrear o conrearan, o conrear faran dins los térmens de la dita baronia, sien tenguts pagar lo dit onzè exceptat emperò que si aquell aytal stranger conrearà en terres o domenges de

2.- Coll: munt llarguer de gra i palla que es fa damunt l'era, en direcció perpendicular a la del vent, i del qual prenen el blat per a ventar-lo amb les forques o pales (DCVB)

3.- Bocins de troncs, espigues buides i altres residus que el vent no se n'arriba a dur quan venten el blat damunt l'era, i que després separen del gra bo, i ho donen a triar a les gallines (DCVB).

4.- Bocins de palla menuda i arestes barrejats amb grans, després de l'operació d'ererar o porgar els cereals (DCVB).

5.- Mescla de diferents espècies de cereals, especialment de blat i sègol o de blat i ordi, ... (DCVB).

6.- Mena de blat de baixa qualitat (DCVB).

7.- Collites.

senyor o terres de carlans o de la sglésia pròpies, no sien tenguts pagar lo dit onzè. E axí mateix ne accepten lo mas d'en Aladernet de Vilanova, e d'en Pere Mayà, que ya han acostumat haver franquesa, si lo senyor de aquelles aytalls terres les conrearà per si.

(Al marge:) .iii. Strangés.

Item entre les dites parts és convengut e deduït en pacte que los dits strangés no gosen traure los dits blats o splets dels térmens o límits de la dita baronia on seran conreats, nats o nodrits, fins íntegrament hagen pagat lo dit onzè o delme 2r// en e per la forma que los de la baronia lo paguen, segons dessús dit és, sens licència del procurador, dels crehedors o collidor del dit onzè, sots la dita pena guanyada e depertida segons dessús, e ultra açò hagen e sien tenguts pagar lo dit onzè. E si era cars que.l se'n portaven sens onzenar, en tal cas la universitat e singulars del loch o vila on serà conreat lo dit splet o fruyt, dins spany de sis dies après seran requests, hagen a pagar lo dit onzè.

(Al marge:) .iiii. Çafrà.

Item convengut és e pactat entre les predites parts que lo onzè del çafrà se haje a pagar e donar als dits crehedors o procurador, o lurs collidors, en bri acolorat e sech, si lo dit procurador o collidors lo volran acolorat e sech; e si.l volran en flor, lo lis hagen a donar en flor. E que açò sia ha electió dels dits procurador o collidors, e que hagen faccultat de poder variar quiscun any, a sa bona voluntat; e que los dits crehedors o lur procurador o collidors pusquen exhibir sacrament de tots los de casa que en edat seran de jurar que bé e leyalment lis donaran son dret, e que no lis occultaran; e que no gosen vendre gens del dit çafrà fins sia onzenat sots les dites penes.

(Al marge:) .v. Porcells.

Item convengut és que quiscun e quiscuna que tendrà truges dins la dita baronia, vulle sia strany, veille,⁸ privat, pague, per quiscuna truga que parirà, un porcell o porcella per any, lo qual porcell o porcella haje haver un mes o sinch setmanes. 2v//

(Al marge:) .vi. Polls.

Item és convengut entre les dites parts que quiscun singular o habitant en la dita baronia, en la casa on se faran polls, quiscun any hagen a pagar e paguen per quiscuna casa un poll o vuyt diners barchinonins per poll. E qui no.n farà o no.n nodrirà gens, que no sie tengut pagar res, però que sie a electió dels crehedors si volran pendre polls o diners.

(Al marge:) .vii. Pollins.

Item és convengut entre les dites parts que sie pagat onzè per quiscun pollí segons lo delme, ço és: de somerí, quatre diners; de mulatí e boví, vuyt diners; de cavallí, hun sou.

8.- Vell (?).

(Al marge:) .viii. Dels qui conrearan fora la baronia.

Item prometen les dites universitats e singulars de aquelles que tot habitant o habitants ara o en sdevenidor en la dita baronia que conrearan fora los térmens de la dita baronia, si no portaran a batre los blats dins la dita baronia, que bé e leyalment denunciaran los dits splets als dits crehedors o a llurs procurador o collidors; e que no levaran gra de la era fins hagen demanat lo dit collidor e pagat íntegrament lo dit onzè en la era on serà batut, sots virtut dels dits sagrament e homanatge, e pena de deu lliures guanyada, partida e levada segons que dessús. Retenen-se, emperò, les dites universitats e singulars de aquellas que pusquen donar ferratge e guarbes, axí com han acostumat, axí dels blats que colliran dins los límits de la baronia com de fora la dita baronia. Entès, emperò, que lo dit collidor del onzè, dins dos dies après serà request o demanat, haje anar a rebre lo dit onzè; si no, de allí avant, lo senyor del splet ab lo delmer puixen onzenar sens lo dit collidor e posar-li lo onzè en un munt en la era.

(Al marge:) .viii. Tragí.

Item en pacte és convengut entre les dites parts, sots virtut del dit sagrament e homenatge, e pena dessús expressats, departidora segons que dessús, que quiscun any tots los habitants e habitants en la 3r// dita baronia, ço és, per quiscuna casa o foch, comptants hòmens viduus e dones vídues que menen conreu o tenguen bèsties, faran als dits crehedors o lurs procuradors o collidors un tragí ab una bèstia axí de blats com de altres coses a la vila de Tàrrega o una legua entorn la baronia, allà hon los dits procuradors o collidors volran; e que quiscuna bèstia porte dues migeres de forment o dues d'ordi o dues migeres de civada, quiscun blat a sa mesura, o de altre blat, franques de port; e los altres càrrechs, si n'i ha, vaje a càrrech dels dits crehedors. E que, los dits tragins, los dits crehedors pusquen pendre quiscun any tota hora que lis plaurà, de la festa de Nadal fins per tot lo mes de abril. Entès, emperò, que si los dits crehedors no prenien lo dit tragí quiscun any, ço és, que no.l haguessen necessari, que aquell aytal puixen duplicar en l'altre any. Emperò si més de dos anys passaven, los dits habitants no sien tenguts fer lo dit tragí sinó duplicat, e tots los altres anys fins allí cessats romanguen franchs del dit tragí als dits habitants.

(Al marge:) .x. Guiatge.

Item los dits senyors guien en bona fe los dits crehedors e lurs procuradors e collidors, e ses companyes e tots lurs béns e drets de aquells per tot lo temps que durarà lo dit onzè e dos anys après.

(Al marge:) .xi. De no contrestar de traure los fruyts.⁹

Item és convengut entre les dites parts que los senyors ni lurs procuradors o batles no pusquen contrestar als dits crehedors ni a llurs procuradors o collidors los blats ni rendes o béns lurs, de traure'ls de la dita baronia e portar-los en qualsevol part, tota vegada que lis plàcie e los serà ben vist fahedor. E que los

9.- En altra lletra, al marge: "de procuradors, batles, misatgés, an a fer sens salaris les coses que seran requestes per los procuradors nostres devalant del onzè".

procuradós, batles o missatgés dels lochs de la baronia presten sacrament e homenatge al entrant de lur offici, que sens salari algun executaran totes requestes que lis seran fetes per execució o exactió del dit onzè o deute devallant de aquell, o penes comeses per los procuradors dels dits crehedors o collidors del dit onzè dins spay de un dia; 3v// e si no ho fahien passat lo dit dia, los dits procuradors o collidors hajen faccultat en lo dit cas fer les dites execucions, e ara per al cas los dits senyors los constituexen batles ab plen poder.

(Al marge:) .xii. De no fer donació.

Item és convengut e pactat entre les predites parts que nengun habitant o habitants en la dita baronia ara o en sdevenidor no faran venda, donació o transportació de possessions ni béns durant lo dit onzè en persones privilegiades per fraudar lo dit onzè, e on tal venda, donació o transportació fos feta, que aquelles aytals terres e béns passen ab lur càrrech de pagar lo dit onzè.

(Al marge:) .xiii. De batre los blats dins la baronia.

Item convengut és entre les parts dessús dites que tots los habitants o habitants en la dita baronia hajen e sien tenguts batre los blats que colliran dins la dita baronia, quiscuns en les eres dels lochs de la baronia, e açò sots les penes dessús contengudes.

(Al marge:) .xiiii. De no fer franch nengú.

Item és pactat que si alguna persona venrà durant lo temps del dit onzè novallament per star o habitar dins la dita baronia, que aquell aytal o tals sien tenguts a pagar lo dit onzè, e que no.n puixen haver franquesa alguna, ni los senyors ne altra persona no la'ls pusque atorgar. E on tal franquesa lis fos atorgada, que aquella aytal franquesa no li pusque ésser feta sinó del conreu que menaran e faran en terres franques, e aquella aytal franquesa no dure sinó per nou anys, e après, d'allí avant, que haje a fermar e controbuir en lo dit onzè.

(Al marge:) .xv. De renovellar les fermes de .v. en .v. anys.

Item és convengut entre les dites parts que los habitants e habitants qui ara són e per temps seran en la dita baronia, e lurs fills, pus hajen edat e sien emancipats o casats, hajen a fermar en los presents capítols, e de sinch en sinch anys renovellar les dites fermes, e que quiscun, dins spany de un dia natural après request serà, haja a fer la dita ferma sots les dites penes 4r// guanyades e partides segons dessús tantes vegades com ne seran requests e recusaran fer la dita ferma, e que hajen a denunciar al procurador quant los hauran emancipats. E entès, emperò, que si algun fadrí fill o fills dels habitants de la baronia starà a soldada dins la dita baronia, e aquell aytal conrearà algun jornal o jornals ab bèsties de son amo, e ab pa e vi del dit son amo, si aquell aytal conreu farà en terres franques, que aquell aytal sia franch del dit onzè; però que aquell aytal o tals e lurs amos sien teguts jurar, tota vegada que per lo procurador dels dits crehedors seran requests, que en aquell aytal conreu no fan res que sie frau al dit onzè.

(Al marge:) .xvi. De poder metre plegadors.

Item volen los dits crehedors que ells o lurs procuradors pusquen forçar a qualsevol dels habitans o habitants en la dita baronia de plegar lo dit onzè, satisfets en lur salari condecet.

(Al marge:) .xvii. Stibes de blats.

Item entre les dites parts és convengut que les dites universitats e singulars de aquelles qui ara són e per temps seran hajan o sien tenguts en quiscun loch donar bones e sufficients stibes¹⁰ e ciges¹¹ per als blats que.s culliran per un any, e per a les laós¹² en los térmens de quiscun loch franques e quíties de tot loguer a tot càrrech e cost de les dites universitats e singulars de aquellas; però si los dits blats se picaven o.s perdien per qualsevol manera, que açò aytal sia a càrrech dels dits crehedors totalment.

(Al marge:) .xviii. Venema.

Item és convengut entre les dites parts que lo onzè de la venema, los dits crehedors o lurs procuradors o collidors hajan a pendre en diners, ço és, tres diners per quascuna càrrega que culliran de venema delma levat, los quals tres diners s'i hajan 4v// a pagar al portal com metran la dita venema, sots les dites penes.

(Al marge:) .xviii. Préstech de blats.

Item és entre les dites parts pactat e convengut que los dits crehedors hajan e sien tenguts per obs de sembrar, cascun any, prestar gra per gra a les dites universitats e singulars de aquelles trecentes migeres de forment, e entre ordi e avena altres tres-centes migeres; les quals sis-centes migeres de blats se hajan a prestar en aquesta forma, ço és: en aquest any de cinquanta-set, dos-centes migeres; en l'any de .Lviii., altres dos-centes; e en l'any de .Lviii^o, altres dos-centes migeres. Los quals préstechs se fassen al sementer, per obs de sembrar, com dessus dit és, ço és, cent migeres de forment e cent entre ordi e avena per any; e de allí avant, continuadament, totes les dos-centes migeres ab lo augment de aquelles dejús mencionat. Dels quals blats la vila de Bellpuig haje de forment, e entre ordi e avena ; Sent Martí de forment, e entre ordi e avena ; Vilanova de forment, e entre ordi e avena ; Gulmès de forment, e entre ordi e avena ; Castellnou de forment, e entre ordi e avena . Entès emperò que, quiscun any, aquells qui tendran dels dits blats hajan aquells aytalls blats a tot son càrrech, cost e meció, portar de les eres a les ciges que per los dits crehedors o lurs procuradors o regidors li seran assignades abans no traguén gra de blat de la era, sots les penes en los sobredits capitols contengudes departidores e executadores segons que dessus. E com venrà a la fi que tota la baronia serà acabada de quitar, aquell aytal blat romangue a les dites universitats e singulars de aquelles. Volen, emperò, los dits crehedors que les dites lahors se hajan a sembrar quiscun any dins la baronia e en terres e per persones no privilegiades. E que lo préstech del dit blat se fassa e se.n haja a fer dels blats que.s colliran en la baronia. E si era cas, lo que Déu no vulle, que no si'n hi collia, que los dits crehedors no sien tenguts prestar-los-ne. E que aquell aytal blat prestat ab sagrament se haja a sembrar, e no.s pusque convertir en altres usos, a conexença del procurador, 5r// dels dits crehedors e de un prom o dos de la baronia, ço és, de quascun loch. És, però, enprès per ço que pus prest la dita baronia

10.- Recipients per a oli, etc. (DCVB).

11.- Sitges.

12.- Llavors.

sia quitada e descarregada dels dits crèdits, que tots aquells qui pendran de les dites lahors per semblar dedicades hajan e sien tenguts quiscuns en la era, com restituiran les dites lahors, donar de deu migeres, o de deu mesures a la mesura que. l pendran, una migera o mesura més avant de la laor que presa hauran; e si més o menys de deu mijeres o mesures ne pendran, hajan a donar lo dit augment segons més o menys, e aquell aytal blat sie acomulat al blat del dit préstech. E com vendrà a cap de sinch anys aquell aytal blat, tant com serà, sie venut; e ço que exirà o pervendrà sie tot mes en lo dit quitament, e les pensions de aquell a tal quitament vagen en requit segons les altres quantitats que seran quitades juxta forma del subsegüent capítol, a fi, com dit és, que la dita baronia més prestament sia luïda e quitada. Emperò si los senyors e lo procurador dels crehedors veuran que. s dege venre abans o après dels sinch anys a proffit del quitament, que. s faça.

(Al marge:) .xx. Quitament.

Item entre les sobredites parts és convengut que lo dit onzè, après serà col. legit, quiscun any serve que e sie convertit en pagar, lluir e quitar los censals dels crehedors dejús scrits, axí en fruyt com en propietats, del qual onzè primerament se hajan a levar cent lliures barchinoneses en les quals ara per pacte fan crehedora la baronia; les quals cent lliures, lo procurador dels dits crehedors quiscun any dels fruyts que vendrà del dit onzè tot primerament haja e sia tengut posar en una taula bona e segura, en la ciutat de Leyda. E aquells lo dit procurador, ab un home o dos de la dita baronia, degudament demanat en açò lo dit senyor, hajan a cercar e indegar ab summa diligència; e de açò prestaran sagrament que bé e leyalment, tot frau a part posat, se hauran per veure qual o quals dels dits crehedors faran major gràcia, e lo que major gràcia farà sia quitat per aquella quantitat tant com bastarà, e sia abatut de la annual pensió tant 5v// com muntarà la quantitat luïda. E aquella pensió luïda en los anys següents sia acomulada en requit ab les dites cent lliures annualment en quitament assignades. E axí successivament fins a tant la dita baronia sia de tot luïda. E tot lo avanç qui provendrà annualment del dit onzè, o fruyts de aquell, sie partit entre tots los crehedors per sou e lliura. E lo procurador, qualque sia quiscun any, haja a donar bo e vertader compte en poder de quatre persones, dues per los ecclesiàstichs e dues per los laychs crehedors; lo qual procurador no puxe fer vendes ni pagues dels blats alguns sens consell de les dites quatre persones per evitar tota matèria de frau e suspició. E de açò prestarà sagrament e homenatge, lo qual procurador, les dites quatre persones per los crehedors elets, hajan potestat aquell dit procurador elegir, remoure e revocar quiscun any si bé lis vendrà, e, si necessari serà, confirmar o mudar-n'i altre; e de açò los dits crehedors donen ampla e bastant potestat a les dites quatre persones. E axí mateix, en hoyr, absol[d]re e diffinir los comptes annualment dels procuradors. E lo dit procurador, qualque sia, haja facultat posar e assignar collidor o collidors en lo dit onzè quiscun any, a sa bona voluntat, guardant tant quant en ell sie tot lo profit dels dits crehedors.

(Al marge:) .xxi. Per declarar les qüestions.

Item és convengut entre les dites parts que si qüestió o qüestions algunes se seguien entre les predites parts sobre lo dit onzè, que aquelles sien declarades per

dues persones, una elegidora per quiscuna part, a la declaració de les quals les dites parts hajan ha star.

(Al marge:) .xxii. Alberch.

Item és convengut entre les dites parts que les dites universitats e singulars de aquelles hajan e sien tengudes donar als dits crehedors un alberch bo e sufficient per lur istància dins la vila de Bellpuig. 6r//

(Al marge:) .xxiii. Dels quitaments.

Item és convengut entre les dites parts que les dites universitats e singulars de aquelles hajan faccultat de poder quitar aquell crehedor o crehedors qui quitar volran, fahents gràcia o no fahents gràcia, per aquella quantitat que bastarà ladonchs lo dit quitament, e aquells aytals crehedor o crehedors sien tenguts pendre la dita quantitat que lis serà offerta en sort de paga prorata de la propietat de lur censal o censals, posat cas no bastàs complidament quitar un contracte ni dos o més; e per la quantitat que rebuda havíam, hajan e sien tenguts fermar àpoch a loch e cessió o regonexença als senyors e a les dites universitats e singulars de aquelles lo que ells volran, a fi que ab aquelles cessions se pusquen deffendre dels altres crehedors del que hauran quitat, e que les dites cessions no puxen noure contra los altres crehedors qui restaran per quitar, ni puixen aprofitar als senyors contra les universitats ni singulars de aquelles, ni a les dites universitats ni als singulars de aquelles contra los senyors; e di[s]minuir de la annual pensió per ço que serà quitat axí emperò que les dites universitats e singulars de aquelles hajan e sien tengudes lo dit quitament continuar de allí avant a aquell aytal crehedor, lo qual hauran comensar quitar quiscun any fins íntegrament lo dit tal crehedor sia acabat de lur e quitar en les propietats de sos censal o censals.

(Al marge:) .xxiiii. Los ròssechs deguts.

Item és convengut entre les parts dessús dites que les pensions degudes fins al primer dia del mes de maig prop venidor, que s comptarà del any mil CCCCL set, lo qual dia primer del dit mes de maig, lo dit onzè comensarà a córrer, romanguen en ròssechs fins que lo dit quitament íntegrament sia fet a quiscun; emperò que de les rendes de aquest any, levades primerament les cent lliures dedicades al quitament 6v// e la lahor que han offerta prestar, sien pagades als dits crehedors les pensions de aquest any per sou e liura segons dessús és dit.

(Al marge:) .xxv. Que non fiat novacio contractibus.

Item los dits crehedors accepten lo dit onzè sots la forma e manera en los precedents capítols contenguda, axí emperò que per los dits capítols ne algun de aquells ni per lo present contracte, directament ne indirectament vechal¹³ no sie fet o generat prejuhí, derogació, novació, mutació o alteració alguns als contractes de lurs censals en tot o en part, ni a les forces de aquells, abans aquells volen romanguen en sa força e valor axí com abans de la confectió dels presents capítols staven e romanien; e quiscun romanguen en sa força e valor segons dessús dit és, com aquells dits capítols fan e fermen a major corroboració e validació dels dits

13.- Potser abreviatura de "vectigal" (antigament, tribut imposat damunt el transport de mercaderies DCVB).

contractes. E açò en cas que lo dit onzè no.s paguàs o la baronia vingués a execució a instància dels altres crehedors abans, en tal cas o cassos se retenen expressament e per pacte romanguen e romanir volen quiscuns en sa forsa e valor, e prioritat de temps, e en los drets que han en la dita baronia universitats e singulars de aquella, juxta forma dels dits lurs contractes; e encara de l'any de tretze ençà sobre certs capítols que ladonchs foren entre les dites parts fermats.

(Al marge:) .xxvi. Préstechs de blats.

Item volen los dits crehedors que si per ventura algun any o anys se seguirà que losdits (ratllat) crehedors o lur procurador prestarà dins la dita baronia alguns blats axí a les dites universitats com a qualsevol singulars, conjuntament o de partida, en qualsevol manera, que aytal blat sia pagat del munt en la era davant tots los (ratllat) altres deutes. 7r//

[.xxvii.]

Item volen les dites parts que dels presents capítols e de quiscun de aquells sien fetes una e moltes cartes ab totes clàusules, renunciacions, stipulacions, juraments e homenatges etc., per lo notari dejús scrit a quiscuna de les dites parts tantes quantes ne volran.

Presens copia fuit per me, Simonem de Turribus, vicinum civitate Ilerde, regia autoritate note, in his septem f<l>oleis papiri a suo originali fideliter abstracta, et cum eodem prout melius valui vendice comprobata. Et ideo ut fides einde plenaria adhibeant, hic meum poni in instrumentis publicis solitum posui. Sig + num. ¹⁴ 7v//

Som concorts tots los crehedós e los de la baronia que de tots los splets han ha romanre deu parts al[s] que.ls conreen e la honzena ha nosaltres, crehedós, e la dotzena al senyor per delme. 8r//

SEGON PLEC

Cardona.

MCCCCLvii és signada.

Memorial dels crehedors de la terra o baronia del molt magnífich senyor don Ramon de Cardona.¹⁵ f. 1r// ¹⁶

Ací aparen tots los censals, los quals la baronia de Bellpuig fa quiscun any a diversos creedors e in diverses jornades.

14.- Aquest paràgraf, autògraf del notari, és en lletra diferent del text de la còpia, fet per algun escrivà.

15.- En lletra moderna segueix: Hi tenen certs censals los anniversaris de la Seu de Lleyda, com és de veurer-se.

Concòrdies entre diferents particulars. Lo segon plech és sobre diferents assumptos.

16.- Foli 1 verso en blanc.

En aparen tors los censals los quals la baronia de Bellpuig
 fa que sem auer admesos creedoresse Judmes ses Jornades

3

- ad el os Item al canonicaris de Sen xij ll. v. ff. y
 (bad) pagades lo primer de abril es la ppietar } D e r e t t . v j . ff . v
- ad el os Item als dies canonicaris lo dit dia d'ny ff. di
 (bad) es la ppietar } d e b y t t . i j . ff . i j
- ad el os Item ala osimessoria d' distric cy soue de ysla
 q' p' nore cccxij ff. y pad lo dit dia es la ppietar } c o r r e c t i t t . v j . ff . x
- ad el os Item ala osimessoria del distric cy Jacme de
 sent reing q' p' nore lo dit dia ccc lxxv ff. xps
 (bad) ppietar } d e c h t t . x v j . ff . v i j
- ad el os Item lo coneur de les menores de Lerda lxx ff.
 (pad) ppietar } c o r r . t t . ff .
- ad el os Item al distric cy ffiancor gynn nord ccc lxx ff. pad
 ppietar } l e . i e . ff .
- ad el os Item als houis deu Johan carbo ccc lxx ff. pad
 ppietar } l e . t t . ff .
- ad el os Item al distric cy per baronstha suere beug
 ppietar cy lo Sen de Lerda del benefici de mas
 dona d' moneicha ccl ff. pad ppietar } d . t t . ff .
- ad el os Item al monestiu de p'ncados de Lerda ccl ff.
 v d' d' ppietar } d . y . t t . v j . ff . v i
- ad el os Item al distric cy g'ntilliu d'la moia suere de
 beneficiar cy lo sen c' ll. pad ppietar } c o r r . t t . ff .

Si. n.ij. ccc lxxv. s. p. 8

(Al marge:) A raó de xL mil.¹⁷

Primo als aniversaris de la Seu .xiii. lliures .v. sous ii [diners] barcelonesos pagadós lo primer de abril; és la propietat Dxxx ll. vi s. viii [d.]

Item als dits aniversaris lo dit dia DLiiii sous i diner jaquesos; és la propietat MCviii ll. iii s. iiiii [d.]

Item a la marmessoria del discret en Fontdevila, quondam, prevere, CCxxii sous ii [diners] jaquesos, lo dit dia; és la propietat CCCCxxxxiiii ll. vi s. viii [d.]

Item a la marmessoria del discret en Jacme de Sent Remig, quondam, prevere, lo dit dia CCCLxxv sous xi diners barcelonesos; propietat DCCLi ll. xvi s. viii [d.]

Item lo covent de les menoretas de Leyda Lx sous jaquesos; propietat Cxx ll. s.

Item al discret en Ffrancoy Guiu, notari, xxx sous jaquesos; propietat Lx ll. s.

Item als hereus d'en Johan Carbó xxx sous jaquesos; propietat Lx ll. s.

Item al discret en Pere Barruscha, prevere, beneficiat en la Seu de Leyda del benefici \de Sent Làtzer,/ de madona Aymericha, CCL sous jaquesos; propietat D ll. s.

Item al monestir de preycadós de Leyda CCL sous v diners; de propietat Dii ll. xvi s. viii [d.]

Item al discret en Guillemur de la Mora, prevere beneficiat en la Seu, x lliures jaqueses; propietat CCCC ll. s. 2r//

Item al monestir dels frares menós de Leyda CCCLxxxxii sous xi diners jaquesos; de propietat DCCLxxxv ll. xvi s. viii [d.]

Item al discret misser Bnt. Torreda, prevere beneficiat en l'altar major de Vilano[va] de Segrià, Cxvii sous vii diners barcelonesos; propietat CCxxxv ll. iii s. iiiii [d.]

Item al discret mossèn Bnt. Calavera, beneficiat en la sglésia de Sant Pau, vi lliures xviii sous xi [diners] barcelonesos; propietat CCLxxvii ll. xvi s. viii [d.]

Item al honorable en Nadal Riambau xvi sous vi diners barcelonesos; propietat Lxxxiii ll.

Item a la confraria dels drapés per la marmessoria d'en Spalargues xLiiii sous viiii [diners] barcelonesos; propietat Lxxxviii ll. x s.

Item a la dita confraria per la marmessoria de na Cerdana (?) xxx sous jaquesos; propietat Lx ll. s.

17.- Aquesta precisió es troba al marge de la major part dels censals; en endavant només precisarem els casos en què la proporció sigui diferent.

- Item a la confraria dels mercadés xxx sous; propietat Lx ll. s.
- Item a la confraria dels flañès¹⁸ del monestir dels framenós barcelonesos xxx sous; propietat Lx ll.
- Item al discret mossèn Miquel Albesa, prevere beneficiat en la capella de Tots Sants en la Seu, viiii sous barcelonesos; propietat xviii ll.
- Item a la confraria de la Seu CCLxii sous ii diners jaquesos; propietat Dxxiii ll.
- Item al honorable en Luys d'Ulzinelles, ciutadà, CxLiii sous i diner jaquesos; propietat CCLxxxvi ll.
- Item als pobills del honorable en Pere Despens, de Leyda, CLxvi sous barcelonesos; propietat CCCxxx ll. 2v//
- Item al discret n'Oliver Soler, prevere beneficiat a les torres de Çanuy, Lxvi sous vi [diners] barcelonesos; propietat Cxxxiii ll. s.
- Item al honorable en Johan del Bosch, ciutadà de Leyda, xxviii sous i diner jaquesos; propietat Lviii ll. iii s. iiiii [d.]
- Item a la almoyna de la Seu de Leyda xxvi sous ii diners jaquesos; propietat Lii ll. v s. viiii [d.]
- Item a la confraria dels speciés de Leyda Lx sous; propietat Cxx ll. s.
- Item al honorable en Jacme Soler, ciutadà de Leyda, Lxvii sous v [diners] jaquesos; propietat Cxxxiii ll. xvi s. viiii [d.]
- Item al discret mossèn Riba, beneficiat de Conques, Lxxxx sous jaquesos; propietat CLxxx ll. s.
- Item al honorable mossèn Johan de Setcastella, menor, beneficiat en la Seu de Leyda, en lo benefici d'en Jensa, xxxvi sous vi [diners] barcelonesos; propietat Lxxiii ll. s.
- Item al discret mossèn Bernat Urgellès, beneficiat en la capella de Sent Andreu, en la dita Seu, xLvii sous jaquesos; propietat Lxxxxiii ll. s.
- Item al discret mossèn Ffrancesch Sogues, capellà de Moncada, CLxxxvii sous jaquesos; propietat CCCLxxiii ll. s.
- Item a la marmessoria d'en Scales, quondam, prevere de Leyda, CLxxii sous viiii [diners] jaquesos; propietat CCCxxxv ll. x s.
- Item al honorable mossèn Andreu Despens, per sa uxor, filla de mestre Johan Pou, Lxxxx sous barcelonesos; propietat CLxxx ll. s. 3r//
- Item a mossèn Gavaldà de Ffalçet CLxxxiii sous iiiii [diners] barcelonesos; propietat¹⁹ CCCLxvi ll. xiii s. iiiii [d.]
- Belpug
- Item a mossèn Fferrer Arnau, prevere de Vilanova de Bellpuig, Lxiii sous barcelonesos; propietat Cxxvi ll. s.

18.- Antigament, flaquers (DCVB aprox.)

19.- En una altra lletra, afegit: Ara a.n Jacme Soler, de Leyda.

Item a la capella de Nostra Dona, en lo castell de Bellpug instituhida per en Guim de Anglesola, xv lliures barceloneses; propietat DC ll. s.

Item al monestir de Sent Berthomeu de Bellpug Lx sous barcelonesos; propietat Cxx ll. s.

Item al dit monestir viii sous iiiii [diners] barcelonesos; propietat xvi ll. xiii s. viii

Item a la honorable madona Ysabel de Pallàs, senyora de Claresvalls, xLi sous iii [diners] barcelonesos; propietat Lxxxii ll. x s.

Item a Bnt. Mulner, de Bellpug, xLviii sous vi [diners] jaquesos; propietat Lxxxxviii ll. ii s.

Item a.n Ramon Conesa Lxx sous barcelonesos; propietat Cxxxx ll.

Guisona

Item a.n Guillem Moyà per en Pere de Anglesil Lx sous barcelonesos; propietat Cxx ll. s.

Gulmès

Item a la segrestia de Gulmès xviii sous barcelonesos; propietat xxxvi ll.

Beliana

Item a.n Johan de Altariba Cviii sous viii [diners] barcelonesos; propietat CCxvii ll. vi s. viii [d.]

La Selva

Item a.n Andreu de Sentmartí CCC sous barcelonesos; propietat DC ll.

Çavellà a Santa Maria de Agost

(Al marge:) A raó de xxL mil.

Item al honorable mossèn Johan de Boxadós per cessió que ha de mossèn Ffrancès de Caldes CCCL sous barcelonesos; propietat CCCL ll. 3v//

L'Albi, lo primer de abril

Item a Bnt. e Pere Arnau Lxxxxvi sous barcelonesos; propietat CLxxxxiii ll. s.

Item a mossèn Granyana, beneficiat de la capella de Mayals, Lxxxx sous jaquesos; propietat CLxxx ll. s.

Vilanova de la Barcha

Item a.n Jaffuda Jucef de Besses, jueu de Bellpug, per cessió d'en Pere de la Aguda, de Vilanova de la Barcha, Lxxviii sous barcelonesos; propietat CLvi ll. s.

Tàrrega

Item a mossèn Bramon, prevere, per la comunitat dels preveres de Tàrrega, xviii sous barcelonesos; propietat xxxvi ll. s.

Item als frares menós de la dita villa xxi sous iiiii diners (?) barcelonesos; propietat xxxxiii ll. iii s. iiiii [d.]

Item al prior del Carme de la dita vila xxi sous iiii diners (?) barcelonesos;
proprietat xxxxiii ll. iii s. iiii [d.]

Item a les menoretas de la dita vila CLxiii sous iiii [diners] barcelonesos;
proprietat CCCxxvii ll. iii s. iiii [d.]

Item a mossèn Gabriel Canet, prevere beneficiat de Sent Làzer en la sglésia de
la dita vila, CCC sous i diner barcelonesos; propietat DC ll. iii s. iiii [d.]

Item mossèn Bnt. Bauçà, prevere, Cvi sous barcelonesos; propietat
CCxii ll. s.

Item a mossèn Andreu Vidal, prevere procurador de micer Narcís Dalmau,
beneficiat en la capella de Santa Maria Magdalena, a les cases antigues de Leyda,
CCCLx sous barcelonesos; propietat DCCxx ll. 4r//

Cervera

Item mossèn Pere Cortès, procurador de mossèn Rafel de Pug de Feliu, Cxxii
sous viii [diners] barcelonesos; propietat CCxxxxv ll. vi s. viii [d.]

Item a.n Ramon de Vilaplana xxxii sous vi [diners] barcelonesos; propietat
Lxv ll. s.

Item mossèn Anthoni Murta, prevere, xv sous barcelonesos; propietat
xxx ll. s.

Item a la confraria de la Verge Maria Lxviii sous x [diners] barcelonesos,
proprietat Cxxxviii ll. iii s. iiii [d.]

Item a la marmesoria d'en Archs CCLxvii sous iiii [diners] barcelonesos;
proprietat Dxxxv ll. s.

Item a.n Pere de Guaver, per sa muller, C sous barcelonesos; propietat
CC ll.

Item a micer Johan de Ventellola per lo censal d'en Uguet de Cardona a Santa
Maria de setembre CCCxii sous vi diners barcelonesos; propietat DCxxv ll.

Ffalcet

(Al marge:) A raó de xviii mil.

Item Miquel Roger, a xxviii de noembre, Cxxiii sous vi [diners] barcelonesos;
proprietat Cxxiii ll. s. iii [d.]

(Al marge:) A raó de xviii mil.

Item a.n Johan Ferrer Busquets lo dit dia CC sous barcelonesos; propietat
CLxxx ll.

(Al marge:) A raó de xviii mil.

Item Ffrancesch Gavaldà, lo dit dia, Cxxxx sous barcelonesos; propietat
Cxxvi ll. s.

(Al marge:) A raó de xviii mil.

Item al discret en Guillem Ferrer, notari, lo dit dia, CC sous barcelonesos;
proprietat CLxxx ll. s.

(Al marge:) A raó de xviii mil.

Item a.n Berenguer Lentès lo dit dia Cxxxxi sous ii [diners] barcelonesos;
propietat Cxxvii ll. iii s.

Monblanch

(Al marge:) A raó de xx mil.

Item al honorable en Johan de Vilafranca per cessió que ha d'en Ffrancesch
de Caldes de aquelles C lliures que preníe sobre la baronia, Lv lliures barceloneses;
propietat MC ll. 4v//

Barchinona

(Al marge:) A raó de xx mil.

Item a mossèn Galceran de Setmanat e a la senyora sa muller, per cessió de
mossèn Francesch de Caldes per part de aqueles C lliures que preníe sobre la
baronia, DL sous barcelonesos a Santa Maria d'Agost; propietat DL ll. s.²⁰

Item mossèn Ffranci dez Valls per lo censal de sa muller CCCC sous
barcelonesos; propietat DCCC ll. s.

Item als herreus d'en Gaspar Moles CLxxxx sous barcelonesos a .xvii. de janer;
propietat CCCLxxx ll. s.

Vilafranca de Penadès

Item a.n Johan Avinyó lo primer de abril DCLxxx sous viii diners barcelone-
sos; propietat²¹ MCCCLxi ll. vi s. viii [d.]

Cardona

Item a la capella de Sant Johan Babtiste e Evangeliste en la canonga de Cardona
instituhida xv lliures barceloneses; propietat DC ll.

Item en Jachme Solà, de Barchinona, L sous; pren-los en Luís d'Olzinelles per
cessió del dit Jachme; són de propietat C ll.

Suma universall de totes les propietats $\frac{xxi}{M}$ DCCLxxxiii ll. s. d [d.]

5v//²²

20.- Afegit en lletra posterior: Item pren-ne ell xxvii lliures x sous.

21.- Afegit en lletra posterior: Diu-se qu.él pague lo fo.

22.- Els folis 5v i 6r/6v són en blanc.